УДК: 615.012:615.224

АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ЦЕРЕБРОВАСКУЛЯРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Ромась К.П.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. В останні роки серцево-судинні захворювання посідають перше місце за розповсюдженістю в усьому світі.

За даними МОЗ на сьогодні в Україні перше місце серед патологічних станів здоров'я, які стають причиною інвалідизації та смертності населення займають порушення сердцево-судинної системи. До цієї величезної групи захворювань відносять також патологічні стани, пов'язані з ураженням судин головного мозку. Вони отримали назву цереброваскулярні захворювання (ЦВЗ).

Саме тому проблема профілактики та лікування ЦВЗ в усьому світі та Україні займає провідне місце в боротьбі зі зниженням смертності населення.

Мета дослідження. Встановити та підтвердити актуальність створення нового лікарського препарату ноотропної дії.

Методи дослідження. Дані сучасних літературних джерел та власних досліджень, які вказують на розповсюдження та високу частоту виникнення цереброваскулярних захворювань, а також обмеженість номенклатури вітчизняних ноотропних засобів на фармацевтичному ринку України, що підтверджує доцільність їх створення.

Основні результати. Цереброваскулярні захворювання належать до найбільш розповсюджених і найчастіших захворювань нервової системи, а їх найнебезпечніша форма – гостре порушення мозкового кровообігу (ГПМК) – зустрічається частіше, ніж гострий інфаркт міокарду.

За статистикою ВОЗ, в світі щороку реєструється понад 15 млн. інсультів. З ними пов'язані 10 % всіх смертей (майже 6 млн. на рік), що робить інсульт причиною смерті № 2 на планеті.

Щорічно в Україні реєструють близько 110 тис. випадків інсульту, з яких майже 40 тисяч закінчуються летально [1, 2].

Безумовно вірогідність виникнення ГПМК збільшується при наявності у людини факторів ризику, які відображають зв'язок з етіологічним чинником розвитку захворювання.

Найбільш поширені ендогенні та екзогенні фактори ризику виникнення порушень мозкового кровообігу представлені в таблиці 1.

У продовж 20 років було проведено спостереження, у рамках якого детально вивчалася залежність рівня смертності від ГПМК та наявності факторів ризику у пацієнтів. Результати спостережень підтвердили негативний вплив факторів ризику на ступінь важкості перебігу захворювання, імовірних наслідків хвороби та вірогідність летальності, який перевищує утричі відповідні показники клінічної групи пацієнтів, які не мали на період обстеження жодного з факторів ризику [3].

Таблиця 1

Фактори ризику виникнення порушень мозкового кровообігу

Найбільш поширені фактори ризику виникнення інсультів	
Атеросклероз мозкових судин та загальний атеросклероз	Є причиною виникнення інсультів майже у 32 % випадків
Гіпертонічна хвороба	Інсульт стає наслідком артеріальної гіпертензії у 29% випадків
Поєднання атеросклерозу з гіпертонічною хворобою	Вказана комбінація стає причиною виникнення ГПМК приблизно у 40-45 % випадків
До інших факторів ризику виникнення порушень кровообігу головного мозку, зокрема ГПМК, можна віднести наступні стани здоров'я: • Симптоматична артеріальна гіпертензія • Кардіопатології різного генезу (у тому числі й інфекційні) • Артеріальна гіпотонія • Різні гематологічні захворювання • Травматині пошкодження судин • Вроджені аномалії • Інші розлади здоров'я	

Проте у більшості випадків наслідком ГПМК є не смерть, а обмеження життєдіяльності, адже інсульти призводять до інвалідизації і, як наслідок, суттєвого зниження якості життя та постійної залежності від сторонньої допомоги серед людей не тільки старшої вікової групи.

Як показує статистика, 60 % хворих після перенесеного інсульту, мають серйозні порушення нервової системи, які заважають їх повсякденній життєдіяльності (рис. 1).

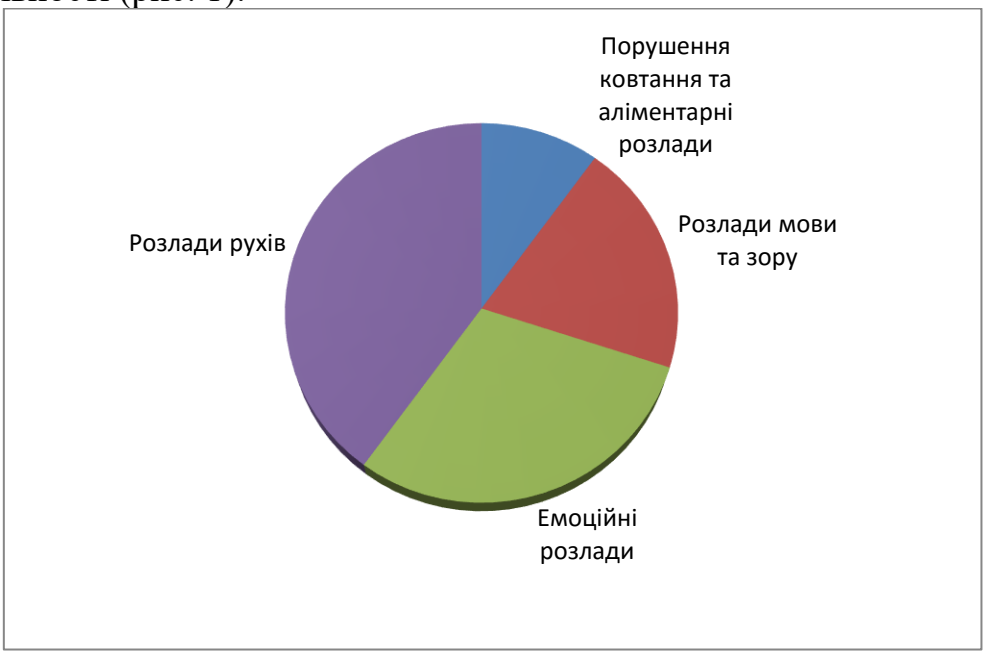

Рис. 1. Наслідки ГПМК

Враховуючи дані, наведені на рисунку 1, найчастіше у постінсультних пацієнтів спостерігаються:

- порушення рухів та здатності до пересування – приблизно 40 % випадків;
- розлади мови та зору – 20%;
- порушення ковтання та розвиток аліментарної недостатності – 10 %;
- емоційні (депресія) та когнітивні (до ступеня деменції) розлади – 30 % [4].

Слід зауважити, що даний патологічний стан має тенденцію до омолодження. Якщо раніше інсульт вважався проблемою людей виключно похилого віку, то все частіше реєструються випадки порушення мозкового кровообігу у пацієнтів віком від 40 до 50 років, – ця вікова група на сьогодні займає перше місце серед українців за розповсюдженістю інсультів. Слід зауважити, що в нашій країні також відбувається гостре порушення мозкового кровообігу і у людей значно молодшого віку (25–35 років), та навіть у студентів і школярів.

Аналізуючи статистичні дані ВОЗ та МОЗ України, дані сучасних літературних джерел та результати досліджень щодо розповсюдженості ЦВЗ в Україні, наслідків для здоров’я людини після перенесення ГПМК, які негативно впливають на якість життя, рівня летальності, обумовленого виникненням цих патологій, потрібно звернути увагу на фармакопрофілактику цих захворювань.

На сьогодні ноотроопи, або нейрометаболічні стимулятори з ефективністю застосовуються у складі профілактичних заходів серед пацієнтів з наявністю ознак мозкового порушення, а також при комплексної відновлювальної терапії ГПМК, оскільки мають позитивний вплив на вищі інтегративні функції мозку.

Лікарські засоби ноотропної дії покращують розумову діяльність, стимулюють пізнавальні функції, навчання і пам'ять, підвищують стійкість мозку до різних ушкоджувальних чинників, в тому числі до екстремальних навантажень і гіпоксії [5].

Розробка ноотропного препарату для профілактики та лікування патологій мозкового кровообігу на основі природних компонентів дозволить уникнути негативних реакцій під час терапії, а також призначати цій лікарській засіб пацієнтам, які ще не досягли повноліття або мають протипоказання до прийому синтетичних аналогів за фармакологічною дією.

Висновки. Проаналізовано та узагальнено дані сучасних літературних джерел, опрацьовано статистичні дані щодо розповсюдження та частоти виникнення цереброваскулярних захворювань, зокрема інсультів, серед населення України. Встановлена актуальність та підтверджена перспективність розробки нового вітчизняного препарату ноотропної дії на основі природних компонентів для застосування в цілях фармакопрофілактики ЦВЗ.

Список літератури

1. Гандзюк В.А. Динаміка захворюваності та поширеності хвороб системи кровообігу серед населення України на сучасному етапі: національний та регіональний аспекти / В.А. Гандзюк // Вісн. соц. гігієни та організації охорони здоров’я України. – 2014. – № 2 (60). – С. 74-78.

2. Зінченко О.М. Стан неврологічної служби України в 2014 році : статистично-аналітичний довідник / О. М. Зінченко, М. В. Голубчиков, Т. С. Міщенко. – Харків, 2015. – 24 с.
3. Кваша О.О. Популяційна оцінка внеску факторів ризику серцево-судинних захворювань в смертність за даними 20-річного проспективного дослідження. – Автореф. докт. дис. – 2008. – 1-40.
4. Zozulya, I. S., Zozulya, A. I. 2011, «Epidemiology of cerebrovascular diseases in Ukraine», Ukrainian medical chronicle, no. 5, pp. 38–41 (in Ukrainian).
5. Putilina M. V. Modern understanding about nootropic drugs. / M. V. Putilina // Physician in charge: Journal for practitioner. – 2006. – №5. – С. 10–14.